

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей;

- дотримання норм законодавства про авторське право;

- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності.

Аналітичною групою міжнародної організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) у 2017 році було проведено дослідження аспектів реалізації принципу доброчесності в українській освітній системі. У звіті висвітлено загальні фактори, що породжують проблеми з академічною доброчесністю в системі освіти України. Основні недоліки системи вищої освіти України, за висновками дослідників, у сфері академічної доброчесності пов'язані з обмеженістю чинного законодавства, відсутністю чітких етичних норм, вразливістю процедур оцінювання та виявлення існуючих порушень, безкарністю вчинків у цій галузі. Крім цього, виокремлено фактори, що є стимулами відповідних порушень, – слаборозвинена культура доброчесності в навчанні, слабка внутрішня мотивація серед здобувачів освіти.

Проблема реалізації принципів доброчесності в академічному освітньому процесі в Україні має складну соціально-економічну основу. Вона має бути предметом цілеспрямованої державної політики та об'єднувати зусилля учасників навчального процесу, роботодавців і держави на рівні законодавчих та центральних органів виконавчої влади.

М. Г. Давиденко

ПОЗАНАВЧАЛЬНІ ФАКТОРИ ВІДБУДОВИ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Кількість ЗВО, розташованих на території України, та обсяг їхнього контингенту у свій час було встановлено виходячи з потреб забезпечення фахівцями не тільки її тогочасного господарства, а й багатьох прилеглих та віддалених регіонів нинішнього зарубіжжя. Велика кількість діючих промислових та транспортних підприємств, дослідницьких організацій, інших об'єктів і всередині України потребувала щорічно великої кількості нових фахівців. За сприятливої тогочасної демографічної ситуації це забезпечувало багаторазово більшу кількість абітурієнтів, ніж зараз, а відтак – можливість вельми ретельного відбору вступників. Кількість тих з них, хто став студентом, мала великий «запас» відносно до існуючих потреб. Це забезпечувало можливість чималого відсіву й на стадії

навчання у ЗВО. Показник рівня підготовки фахівців реально мав велику роль, бо ЗВО могли собі дозволити значне зменшення контингенту впродовж терміну навчання. Завдяки цьому сторона, що надає освіту, могла досить успішно реалізовувати вимоги академічної доброчесності, не ставлячи під загрозу існування своєї кафедри, факультету або закладу в цілому, а студенти мали ці вимоги виконувати, бо з відрахуванням їм загрожувала втрата досить високого соціального статусу та пільг. З набуттям Україною незалежності кількість ЗВО не зменшилася, тоді як кількісна потреба у фахівцях високого ступеня знизилася. На це нашарувалося погіршення академічної ситуації. Як наслідок, на багатьох спеціальностях (окрім найпрестижніших) є недобір при вступі і незаповнення ліцензованих місць при формуванні навчальних груп. Якщо заклад вищої освіти має мету зберегти своє існування, він тепер стоїть перед важкою проблемою співіснування принципів академічної доброчесності і необхідності втримання мінімально допустимого контингенту в умовах різкого погіршення середньої якості цього контингенту. На це нашаровується розбещеність впливової частини студентів усвідомленням того факту, що вони потрібні закладу освіти (а через нього – роботодавцям) більше, аніж заклад їм. Це дає прикрі практичні наслідки. Прогноз щодо збереження існуючої кількості ЗВО є песимістичним. Однак для перспективної реальності існує надія, що баланс між потребою господарства у фахівцях і новою кількістю ЗВО буде встановлений під визначальним впливом роботодавців так, що дотримання академічної доброчесності з обох боків навчального процесу буде головним фактором еволюції вищої освіти в нашій державі.

Я. В. Ващенко

ПРИНЦИПИ РОЗВИТКУ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Створення атмосфери академічної доброчесності у закладі вищої освіти є непростим, тривалим і необхідним процесом. Інструменти і заходи з питань академічної доброчесності, такі як курси підвищення кваліфікації викладачів, самоосвіта викладачів, лекції, презентації, тренінги, семінари із запрошенням авторитетних фахівців, обмін досвідом та ін., можуть суттєво покращити якість освітнього процесу та рейтинг закладу вищої освіти.

Водночас для забезпечення розуміння всіма учасниками освітнього процесу сутності академічної доброчесності, вимог законодавства і внутрішніх нормативних документів з цих питань, основних видів порушень, зразків правильної поведінки у різних ситуаціях, потрібні постійні тривалі витрати часу і зусиль. У сукупності з іншими подібними важливими завданнями, пов'язаними з оформленням внутрішньої документації, підготовкою і проведенням занять, питаннями набору